DUdum [1] proximis consortibusque [2] concessum [3] erat, ut extraneos [4] ab emptione [5] removerent, neque homines suo arbitratu vendenda distraherent: sed quia gravis hæc videtur injuria, quæ inani honestatis colore velatur, ut homines de rebus suis facere aliquid cogantur inviti [6]: superiore lege cassata, Unusquisque suo arbitratu quærere, vel probare possit emptorem: [nisi [7] lex [8] specialiter quasdam [9] personas [10] hoc facere prohibuerit.] Dat. 6. Kal. Junii, *Vincentiæ*, TATIANO & SYMMACHO CONSS. 391.

De quantitate pretii collata in arbitrium, vel declarationem tertii.

15. Imp. JUSTINIAN. A. Juliano P. P.

SUper rebus venundandis [11], si quis rem ita comparaverit, *Ut res vendita esset, quanti* [12] *Titius* [13] *æstimaverit*, magna dubitatio exorta est multis antiquæ prudentiæ cultoribus [14]: quam decidentes sancimus [15], cum hujusmodi conventio super venditione procedat, *quanti ille æstimaverit*, sub hac conditione stare venditionem, ut, si quidem ipse qui nominatus est, pretium definierit, omnimodo secundum ejus æstimationem, & pretia persolvi, & venditionem ad effectum pervenire, sive in scriptis [16], sive sine [17] scriptis contractus celebretur: scilicet si hujusmodi pactum, cum [in] scriptis fuerit redactum, secundum nostræ [18] legis definitionem per omnia completum [19], & absolutum sit: Sin autem, vel ipse noluerit [20], vel non potuerit pretium definire: tunc [21] pro nihilo esse venditionem, quasi nullo pretio statuto: nulla conjectura (imo magis divinatione) in posterum servanda, utrum in personam certam, an in boni viri arbitrium respicientes, contrahentes ad hæc pacta venerint: quia hoc penitus impossibile esse credentes, per hujusmodi sanctionem expellimus. Quod etiam in hujusmodi locatione [22] locum habere censemus.

TIT. XXXIX.
DE [23] HEREDITATE [24], VEL ACTIONE VENDITA.

De hereditate.

1. Impp. SEVERUS & ANTONINUS AA. Geminio.

ÆS alienum, hereditate nomine fisci vendita, ad onus emptoris [25] bonorum pertinere, nec [26] fiscum creditoribus hereditariis respondere, certum & absolutum est.

Venditor hereditatis debet conveniri a creditoribus hereditariis, non autem emptor, etiamsi fuit actum inter ipsum & venditorem, ut deberet illis solvere, vel satisfacere. Paul. de Castr.

2. Imp. ANTONINUS A. Floriano.

RAtio juris [27] postulat, ut creditoribus hereditariis & legatariis seu fideicommissariis te convenire volentibus, tu respondeas: & cum eo cui hereditatem venundedisti, tu experiaris suo [28] ordine. Nam *ut satis tibi detur*, fero [29] desideras: quoniam eo tempore, quo venundabatur hereditas, hoc non est comprehensum. Quamvis enim ea lege emerit: *Ut creditoribus hereditariis satisfaciat*: excipere tamen actiones hereditarias invitus cogi non potest [30].

De actione.

3. Imp. ALEXANDER A. Timotheo.

NOminis [31] venditio, etiam ignorante [32], vel invito eo, adversus quem actiones mandantur, contrahi solet. PP. 5. Id. Febr. MAXIMO II. & ÆLIANO CONSS. 224.

De hereditate.

4. Idem A. Diogeni.

QUi nondum certus de quantitate hereditatis, persuadente [33] emptore, quasi exiguam quantitatem eam vendidit: bonæ fidei judicio conveniri ut res tradat, vel actiones mandet, non compellitur: [nam] suo quoque jure eorum persecutionem habet.

Emptor hereditatis mandatis actionibus habet directas, quas concipit in personam mandantis. Bald.

5. Idem A. Onesimo.

EMptor hereditatis, actionibus mandatis, eo jure [34] uti debet, quo is, cujus persona fungitur, quamvis utiles etiam adversus debitores hereditarios actiones emptori tribui placuit.

Posterior in titulo, sed prior in possessione, priori in dominio præfertur. Bald.

6. Idem A. Pomponio.

QUi tibi hereditatem [35] vendidit, antequam [36] res hereditarias traderet, dominus earum perseveravit, & ideo vendendo [37] eas aliis, dominium transferre potuit. Sed quoniam contractus fidem fregit, ex empto actione conventus, quanti [38] tua interest, præstare cogetur.

De actione.

7. Impp. DIOCLET. & MAXIM. AA. Manasse.

POstquam eo decursum est, ut cautiones [39] quoque debitorum pignori dentur: ordinarium visum est, post nominis venditionem utiles [40] emptori (sicut responsum est) vel ipsi creditori postulanti dandas actiones.

Qui emit nomen, non propterea efficitur dominus rei debitæ: sed agit ad illam actione personali. Bald.

8. Iidem AA. & CC. Juliano.

EX nominis emptione dominium rerum obligatarum ad emptorem non transit, sed vel in rem suam procuratore facto vel utilis [41], secundum ea quæ pridem constituta sunt, exemplo creditoris persecutio tribuitur.

Sicut potest vendi actio in personam, ita actio in rem. Bald.

9. Imp. JUSTINIANUS A. Joanni P. P.

CErti & indubitati juris est, ad similitudinem ejus qui personam redemerit actionem, & utiliter eam movere suo nomine concedituri, etiam eum qui in rem actionem comparaverit, eadem uti posse facultate. Cum enim *actionis* [42] nomen generale sit omnium, sive in rem sive in personam actionum, & apud omnes veteris juris conditores hoc nomen in omnibus pateat: nihil est tale, quod differentiam in hujusmodi utilibus actionibus possit introducere.

TIT. XL.
QUÆ RES VENIRE [43] NON POSSUNT: ET QUI [44] VENDERE VEL EMERE VETANTUR.

De purpura.

1. Imppp. GRATIANUS, VALENTINIANUS & THEODOSIUS AAA. Fausto Comiti sacrarum largitionum.

FUcandæ [45] atque distrahendæ [46] purpuræ, vel [47] in serico, vel in lana, quæ blatta [48] vel oxyblatta [49] atque hyacinthina [50] dicitur,

1 Murex, piscis genus tingendis vestibus utile, inde murileguli dicti. *J. de murileg. lib.* 11. *tit.* 7. Isidorus 12. *cap.* 16. cochlex aut conchæ genus fuit. vide t. Salliodor. 2. adde quæ scripsi ad Accurf. *l.* 9. *infr. de murileg. lib.* 11. *tit.* 7. 2 Δημώδεσι καὶ κεφαλικοῖς τιμωρήσεται, proscribitur & capitaliter punitur. *Synopf. ebid.* 3 Hinc colligunt Gratiani tempore conficiendi serici rationem Romanis incognitam fuisse. Sericum fane, res pretiosa æstimata est. *l.* 37. §. 1. *ff. de evictionib.* adeo ut Vopiscus referat librum muri, libram serici fuisse. Et ex Rhodia ὁλοσηρικὰ ὁμοῖα τῷ χρυσίῳ. quod de his tantum dicitur, pro quibus aurum dependitur ad jacoma. vid. Cujac. *tit.* Serici fuit, vel legis, vel mercium confensu scriptura requiritur, ut non alias venditio valeat, nisi fiat scriptura. 17. *supr. de fide instrum.* 17 Hæc testibus probatur, nunquam igitur scripto? Imo & scripto: potest enim citra necessitatem contrahentis venditionis scriptura, ad mutandæ venditionis probandam antiquitatem, adhiberi. 4. *ff. de pign. & hypoth.* Sunt enim diversa, scripturam requiri ad substantiam actus, & ad ejus probationem. vid. Ferr. *in formis libelli venditionis* 37. *in verb. vendidit.* 3. *num.* 4 Vide *l.* 17. *supr. de fide instr.* 19 *d. l.* 17. 20 *l.* 35. *ff. pro socio.* 21 Vide ad hunc locum Hotom. 5. *obf.* 10. 22 §. 1. *Inst. de emptione & venditione, l.* 25. *ff. locati.* & aliis, ut hujusce legis initio dixi.

23 Dixi sa. *Lib.* 15. *ff.* 4. 24 Hereditas, actio, & ita jus vendi potest.

25 Hoc speciale est in fisco. *l.* 41. *ff. de jure fisci.* secus in aliis. *l.* 2. *l. h. t.* De jure & privilegiis fisci, vide *J. Tit. de privilegio fisci.* & Bald. *hic.* 26 *l.* 2. *J. de quadriennii præscr.* 27 Explicationem hujus legis vid. apud Zanger. *de excepti. part.* 3. *cap.* 9. *numer.* 28. Ant. 28 Creditores hereditarii vexatorem ipsum hereditatis pinsi convenire debent: nam ex emptione mutuum non veniunt, *ut hic*, & *l.* 2. §. *de pat. l.* 94. §. 1. *ff. de leg. 1. l. ult.* §. 5. *J. de jure delib.* præterquam si a fisco vendita hereditas fuerit. *l.* 1. §. *h. t.* tunc enim creditores hereditarii non fiscum, sed emptorem hereditatis convenire debent. 29 Quia fidejussorem postulas. *l.* 6. *ff. de damn. infect.* quem invenire difficile est. *l.* 2. §. 6. *ff. de jud.* aliud effet, si nuda cautio peteretur. *l.* 41. *d. tit.* meritum quotis futurum damnum metuitur, satisdatio potest exigi. *l.* 27. *in fin. l.* 38. *ff. pro soc.* suum omissa? etiam omissa. Caufa cognita etiam ex integro aliæ cautiones exiguntur. *l.* 8. §. 3. *l.* 10. *in fin. ff. qui satisdare. l.* 4. *ff. ut ea pofs. l.* 20. §. 14. 15. *ff. de oper. nov.* Diuemus brevius, venditorem hereditatis non de evictione, sed de facto suo satisdare. *l.* 2. *ff. h. t.* 30 Volens tamen potest. 31 Omne jus, omnisque actio cedi potest, invito tamen eo in quem ceditur. *ut hic. Syn. Basf.* 19. *tit.* 4. *c.* 2. *c.* 1. *J. h. t. l.* 1. *in fin. J. de notat.* 32 V. *l.* 1. *in fin. J. de novat.* 33 V. *l.* 9. *in pr. ff. de del. mal.* 34 *l.* 2. *J. h. t. l.* 16. §. 3. *ff. de reg. jur.* 35 Idem in re quavis vendita. Nam si duo res eandem fortiun in solidum emerint, qui prior eam acceperit, potior fuerit: et si neque pretium solvit, neque instrumentum sui venditæ obtinuit. *l. quoties duobus.* 15. *supr. de rei vindicat.* 3. Harm. §. 94. 36 Venditor, te tradita, dominum amittit. adde *l.* 21. *ff. h. t.* vid. *l.* 11. *J. de adf. empt.* 37 *d. l.* 21. 38 Si vendito rem emptori non potest tradere, præstando ei quod interesit, liberatur. vide *l.* 4. *infr. de adf. empt.* 39 Nomen potest pignorari & vendi. *l.* 3. *supr. h. t. l.* 4. *infr. supr. h. t. pignori.* 40 *l.* 8. *J. h. t. l.* 1. *supr. de obfig. l.* 5. *supr. quando fiscus. l.* 16. *ff. de pact. pignori.* 41 *l.* 2. §. 1. *J. de act. l.* 25. 27. 28. *ff. de obfig. & action. l.* 178. §. 2. *ff. de verb. fignific.* 42 §. 1. *J. de act. l.* 25. 27.

43 Venditi, *Haland.* 44 Et quæ. Cujacius *hic.* de rebus emin, non de perfonis est hic intellectus. 45 Quidam legunt, *tingendæ.* 46 Μεθὴς καταδυόντων nemo cauponetur. *Synopf. Basilic.* 19. *tit.* 1. *cap.* 71. Goth. De purpuræ tinctura, vid. Pancirol. *rer. memorabil. tit. de purpura.* Anf. 47 Hoc innuitur, nulli privato permitti fericum, lanam, vel blattam, vel oxyblattam, vel hyacinthinam tingere atque distrahere, aut potius, Nemini permitti cauponari, aut distrahere purpuram, μετὰ μετάξης μὴ τε ἐρίου. vel in serico vel in lana. *Syn. Basil.* 19. *tit.* 1. *c.* 71.

48 Βλαττία διόλεπα ἢ τρίχινα νήματα χρυσοῦφῆ. *Nicetas.* Lampridius in Heliogabalo: *Paravetur funes blattia, & serico, & cocco intortos.* Eutropius in Nerone: *Reliquit aureis* (lege *auratis*) *pifcabatur, quæ blattei fuftibus extrahebat.* adde *Duat.* Hinc blatteariis in *l.* 2. *C. Th. de excufat. artific. lib.* 13. *titul.* 4. & blatta fericea. *l. ult. C. Th. de murileg. lib.* 10. *tit.* 20. & pallium blattofericum apud Vopiscum *in Aureliano*: fericoblatta *l.* 10. *infr. de murileg. lib.* 11. *tit.* 7. 49 Oxobapta, id est, rubro tinctæ: ὀξὺ enim Suidæ ἐρυθρὸν τὸ ἀπὸ τοῦ φοινικοῦ. Oxobapta diverfa ab Janthina, de qua *J. h. t.* 50 Janthina. & recte, ut fit purpura violacei coloris, quæ ideo Rhodina dicitur in *l.* 3. *J. de veftib. bol. lib.* 11. *tit.* 9. & expreffis verbis, purpura Janthina in *l.* 70. *in fin. ff. de leg.* 3.

facultatem nullus possit habere privatus. Sin autem aliquis supradicti muricis [1] vellus vendiderit, fortunarum [2] suarum & capitis sciat se subiturum esse discrimen.

De Serico.

2. Iidem AAA. Toriobando Duci Mesopotamiæ.

COmparandi serici [3] a Barbaris facultatem omnibus (sicut jam præceptum est), præter Comitem commerciorum [4], etiamnum jubemus auferri.

De Frumento publici Canonis.

3. Impp. ARCAD. & HONOR. AA. ad Senatum & Populum.

QUia nonnumquam in diversis [5] littoribus distrahi publici canonis [6] frumenta dicuntur, vendentes & ementes sciant capitali pœnæ [se] esse subdendos, & in publicam fraudem commercia contracta damnari.

De frumento exercitui misso.

4. Impp. HONORIUS & THEODOSIUS AA. Fausto P.P.

NE frumentum quod devotissimo exercitui mittitur, in prædam lucrumque vertatur, hac sanctione decernimus; ut quicunque hoc fuerint forte mercati, honestiores quidem stylum proscriptionis, [& omnium bonorum amissionem] incurrant: inferiores autem vilioresque personæ capitali [7] supplicio subjaceant.

TIT. XLI.
QUÆ RES EXPORTARI [8] NON DEBEANT.

1. Impp. VALENS & GRAT. ad Theodorum Magistrum militum.

AD [9] Barbaricum transferendi vini, olei, & liquaminis [10] nullam quisquam habeat facultatem: nec gustus [11] quidem causa, aut [12] usus commerciorum.

Non licet vendere arma hostibus pop. Rom. nec eorum legatis. Sal.

2. Imp. MARCIANUS A. Aulo P. P.

NEmo alienigenis Barbaris [13] cujuscunque gentis ad hanc urbem sacratissimam [14] sub legationis specie, vel sub quocunque alio colore venientibus, aut in diversis aliis civitatibus vel locis, loricas [15], scuta, & arcus, sagittas, & spathas, & gladios, vel alterius cujuscunque generis arma [16] audeat venundare: Nulla prorsus iisdem tela, nihil penitus ferri vel facti jam, vel adhuc infecti, ab aliquo distrahatur. Perniciosum namque Romano imperio, & proditioni proximum est, Barbaros, quos indigere convenit, telis eos, ut validiores reddantur, instruere. Si quis autem aliquod armorum genus quarumcumque nationum Barbaris alienigenis contra pietatis nostræ interdicta ubicunque vendiderit: bona [17] ejus universa protinus fisco addici, ipsum quoque capitalem pœnam subire decernimus.

TIT. XLII.
DE EUNUCHIS [18].

Tanquam homicida punitur ille, qui castrat aliquem. Bald.

1. Imp. CONSTANTINUS A. Aurelio Duci Mesopotamiæ.

SI quis post hanc sanctionem in Orbe Romano eunuchos fecerit, capite [19] puniatur: mancipio tali, nec non etiam loco, ubi hoc commissum fuerit, domino sciente & dissimulante, confiscando [20].

2. Imp. LEO A. Viviano P. P.

ROmanæ [21] gentis homines, sive in [22] Barbaro, sive in Romano solo eunuchos factos nullatenus quolibet modo ad dominium cujusquam transferri jubemus: pœna gravissima statuenda adversus eos qui hoc perpetrare ausi fuerint: tabellione [23] videlicet, qui hujusmodi emptionis sive cujuslibet alterius alienationis instrumenta conscripserit, & eo [24], qui octavam vel aliquid vectigalis causa pro his susceperit, eidem pœnæ subjiciendo. † Barbaræ autem gentis eunuchos extra loca nostro imperio subjecta factos, cunctis negotiatoribus [25], vel quibuscunque aliis emendi in commerciis, & vendendi, ubi voluerint, tribuimus facultatem.

TIT. XLIII.
DE [26] PATRIBUS, QUI FILIOS SUOS DISTRAXERUNT.

Parentes non possunt liberos alienare quoquo titulo, etiam donationis vel pignoris.

1. Impp. DIOCLETIANUS & MAXIMIANUS AA. Papiniano.

LIberos [27] a parentibus neque venditionis [28], neque donationis titulo, neque pignoris [29] jure, aut alio [30] quolibet modo, nec sub prætextu [31] ignorantiæ accipientis in alium transferri posse, manifestissimi juris est.

Propter nimiam paupertatem egestatemque pater vendere potest & pignorare filium seu filiam.

2. Imp. CONST. A. Provincialibus salutem.

SI [32] quis propter nimiam paupertatem egestatemque victus [33] cautsa, filium filiamve sanguinolentos [34] vendiderit [35], venditione in [36] hoc tantummodo casu valente, emptor obtinendi ejus servitii habeat facultatem: Liceat autem ipsi qui vendidit, vel qui alienatus est, aut cuilibet alii ad ingenuitatem eum propriam repetere: modo [37] si aut pretium offerat, quod potest valere, aut mancipium pro ejusmodi præstet.

TIT. XLIV.
DE RESCINDENDA [38] VENDITIONE.

De vi extorta.

1. Imp. ALEXAND. A. Maronæ.

SI [39] pater tuus per vim [40] coactus domum vendidit: ratum non habebitur, quod non bona fide gestum est: malæ fidei [41] enim emptio irrita est. Aditus itaque nomine tuo Præses provinciæ auctoritatem suam interponet: maxime cum paratum te proponas id, quod pretii nomine illatum est, emptori refundere.

1 Cod. *G. C. Th. de contrab. empt. lib.* 3. id est, olim nemo poterat rem immobilem extraneæ personæ vendere: extraneæ, id est, non proximo, non conforti: quod hac lege abrogatur: posita tamen jus antiquum revocatum in fendis. 2. *Feud.* 13. fiatem excogitatum jus *πρωτοτίμιστον* seu retractus, de quo dicam ad constitutionem Friderici, inscriptam de jure *πρωτοτίμιστον*. adde Novellam Romani fenioris. c. 3. Confortes dicti qui eundem agrum fortiti, eundem potiba regionibus diviserunt. dixi ad 3. *Verrinam*, & 5. *Feud.* 13. Dicam & mox nonnulla alia. 3 Intereft noftra, res majorum noftrorum non nobis eripi. *l.* 22. *infr. de adminiftr. tut.* 4 Præfumitur enim affectio in conjunctis pro retinenda poffeffione adfini, & gentilitia, quæ fuit majorum, adfinium vel gentilium five agnatorum. vid. Alciat. 1. *prafumpt.* 20. adde *l.* 35. *ff. de minorib.* 25. *ann.* Interim non pæto hac lege derogari *l.* 3. *J. de jure emphyt.* quia dominus præfertur extraneo in emendis emponematis coloni: quemadmodum non puto quidquam derogari titulo, non licere habitatoribus metrocomiæ loca fina ad extraneum transferre. *J. lib.* 11. *tit.* 55. 5 Sic pactor eft propinquus extraneo in emphyteufi, conductione & rerum foli antichreti ex Novel. Cæfaris Romani & Manuelis. 3. Harm. 3. §. 118. *ad* §. 122. 6 Dixi ad *l.* 11. §. *h. t.* 7 Vendendi libertas lege civili coërceri potest: ut ne cui, quæ quisque poffit pro animi fui fententia res vendere. Teftator etiam poteft prohibere, ne heres alienet. *l.* 69. §. 3. *l.* 88. §. 15. *ff. de legat.* 2. Judex quoque poteft prodigo interdicere alienatione. *l.* 18. *ff. qui teftam.* 8 Adde *l. unic. J. non licere habitatoribus metrocomiæ loca fina ad extraneos transferre. lib.* 11. *tit.* 55. adde quæ fcripfi ad *l.* 1. §. *de rebus creditis.* 9 Novella Romani (cujus fit mentio 3. Harmen. 3. §. 118.) & Conftantini Porphyrogennetæ, cognato rem immobilem vendente, ad eam comparandam primo ordine vocantur *συγγενεῖς ἀσκηθῆς κείμενοι ἢ συγκείμενοι, ὅτοι ἔχοντες μεμιγμένην κοινότητα &c.* id eft, cognati proximiores, habentes inter fe rem (hoc refero ad rem ipfam de qua agitur) communem. Poft cognatos admittuntur alii *ἔχοντες κοινότητα ἢ συμπεπλεγμένοι κοινοσι*, qui rem communem habent feu confortes. Poft hos *οἱ μονοι ἀσκηθεμεγμένοι*, *οἱ καὶ ἔτοι*, id eft, qui tantum permixti (*ἔτοι qui ont leurs terres enclavées dedans & parmy celle que fe vend*) licet extranei fint. Poft hos rurius (hac parte durior eft Harmenopuli locus quam Novella 1. Conftantini, quæ ea parte lacunam habet) *οἱ συμπεπλεγμένοι ἢ συμπαραπεμμένοι ὁμοτιδεῖς*, id eft, fimul conjuncti, confortes. Poft hos denique *οἱ ἁπλῶς τὸ τυὶ μέρει συναπτὸς ὑφιόμενοι*, id eft, qui fimpliciter aliqua ex parte rei alienandæ, uniti fint & vicini (*ὁμοτιδεῖς* autem illo loco idem Graeci interpretantur, omnes quotquot fub eodem cenfitores, qui *ὑποτεταγμένοι*, defcripti, licet diverfis in locis tributa fua folvant.) Et hoc quidem ordine, & gradu ad rem venditoris privati admittuntur hæ perfonæ: multo magis *ἐπὶ τῶς ὁμαδῶν τῶν κλημμένων χωρίων ἢ ἀγρῶν*, ubi agitur de venditione fundi alicujus, certi corporis feu certæ univerfitatis: hoc enim cafu *οἱ κτήσεις αὐτῶν πρὸ κλῆσις σφετιζόμενα*. Illorum poffeffores alis (ita interpretor hunc locum) præferuntur: forte (ut opinor) quod eorum interfit, prædia fuæ univerfitatis fuique corporis ad alterius univerfitatis homines transferri. Et hæc ratio veteribus illis fuit *κατὰ τάξιν πρωτοτίμιστον*, hoc eft, prærogativæ fue gradu, & ordine inter venditores, & emptores rerum immobilium fervandæ. Hodie morbus quibusdam Gallorum, proximi adfinis & cognati admittuntur intra certum tempus ad bona proximorum immobilia alienata, retrahenda: de quo jure inter ceteros Tiraquellus pleniffime fcripfit, libro de utroque retractu. Eft enim alius a liguagerio, id eft, linearum gentilitio feu cognatorio, retractus paftitius feu conventionalis. 10 Ut quibusdam cafibus cogimur emere & vendere. vide quæ fcripfi ad *l.* 11. §. *h. t.* ita certis cafibus cogimur non alienare, inviti non alienamus: nifi fex vetet alienari. *l.* 1. §. *ne Corifitian. manuep.* poteft etiam cenfiftere prohibitio rerum ipfarum innoitu, puta alienarum. *l. ult. J. de reb. alien.* communium poft litem contefitatam. *l.* 1. *in fin. fupr. communi divid. l.* 13. *ff. famil. erciff.* 11 Emptionis pretium in alterius arbitrium conferri poteft, ut & locationis. §. 1. *Inftit. de locatione.* 12 §. *ff. locat.* fic in alterius arbitrium conferri poteft rei reftitutio. 143. *ff. de verb. oblig.* matrimonium. *c. fuper eo.* §. *de condition. appofit.* divifio. 175. *ff. pro focio.* 12 §. 1. *verf. fed noftra decifio. Inft. h. t.* 13 Extraneus fcil. non emptor, non

venditor. *l.* 13. *fupr. h. t.* 14 Qui & prudentes. *l.* 2. §. 5. *ff. de orig. jur.* 15 Nota regulam. *Goth.* Hæc 15. decifio eft ex 50. novis Juftiniani decifionibus, habetque locum in omni contractu, per ea quæ Inglois. *Anf.* 16 Id accidit, queties vel lege, vel pactum confenfu fcriptura requiritur, ut non alias venditio valeat, nifi fiat fcriptura. 17. *fupr. de fide inftrum.* 17 Hæc teftibus probatur, nunquam igitur fcripto? Imo & fcripto: poteft enim citra neceffitatem contrahentis venditionis fcriptura, ad mutandæ venditionis probandam antiquitatem, adhiberi. 4. *ff. de pign. & hypoth.* Sunt enim diverfa, fcripturam requiri ad fubftantiam actus, & ad ejus probationem. vid. Ferr. *in formis libelli venditionis* 37. *in verb. vendidit.* 3. *num.* 4 18 Vide *l.* 17. *fupr. de fide inftr.* 19 *d. l.* 17. 20 *l.* 35. *ff. pro focio.* 21 Vide ad hunc locum Hotom. 5. *obf.* 10. 22 §. 1. *Inft. de emptione & venditione, l.* 25. *ff. locati.* & aliis, ut hujusce legis initio dixi.

23 Dixi sa. *Lib.* 15. *ff.* 4. 24 Hereditas, actio, & ita jus vendi potest.

25 Hoc fpeciale eft in fifco. *l.* 41. *ff. de jure fifci.* fecus in aliis. *l.* 2. *l. h. t.* De jure & privilegiis fifci, vide *J. Tit. de privilegio fifci.* & Bald. *hic.* 26 *l.* 2. *J. de quadriennii præfcr.* 27 Explicationem hujus legis vid. apud Zanger. *de excepti. part.* 3. *cap.* 9. *numer.* 28. Ant. 28 Creditores hereditarii vexatorem ipfum hereditatis pinsi convenire debent: nam ex emptione mutuum non veniunt, *ut hic*, & *l.* 2. §. *de pat. l.* 94. §. 1. *ff. de leg. 1. l. ult.* §. 5. *J. de jure delib.* præterquam fi a fifco vendita hereditas fuerit. *l.* 1. §. *h. t.* tunc enim creditores hereditarii non fiscum, fed emptorem hereditatis convenire debent. 29 Quia fidejufforem poftulas. *l.* 6. *ff. de damn. infect.* quem invenire difficile eft. *l.* 2. §. 6. *ff. de jud.* aliud effet, fi nuda cautio peteretur. *l.* 41. *d. tit.* meritum quotis futurum damnum metuitur, fatisdatio poteft exigi. *l.* 27. *in fin. l.* 38. *ff. pro foc.* fuum omiffa? etiam omiffa. Caufa cognita etiam ex integro aliæ cautiones exiguntur. *l.* 8. §. 3. *l.* 10. *in fin. ff. qui fatisdare. l.* 4. *ff. ut ea pofs. l.* 20. §. 14. 15. *ff. de oper. nov.* Dicemus brevius, venditorem hereditatis non de evictione, fed de facto fuo fatisdare. *l.* 2. *ff. h. t.* 30 Volens tamen poteft. 31 Omne jus, omnifque actio cedi poteft, invito tamen eo in quem ceditur. *ut hic. Syn. Bof.* 19. *tit.* 4. *c.* 2. *c.* 1. *J. h. t. l.* 1. *in fin. J. de novat.* 32 V. *l.* 1. *in fin. J. de novat.* 33 V. *l.* 9. *in pr. ff. de del. mal.* 34 *l.* 2. *J. h. t. l.* 16. §. 3. *ff. de reg. jur.* 35 Idem in re quavis vendita. Nam fi duo res eandem fortiun in folidum emerint, qui prior eam acceperit, potior fuerit: eft neque pretium folvit, neque inftrumentum fui venditæ obtinuit. *l. quoties duobus.* 15. *fupr. de rei vindicat.* 3. Harm. §. 94. 36 Venditor, te tradita, dominum amittit. adde *l.* 21. *ff. h. t.* vid. *l.* 11. *J. de adf. empt.* 37 *d. l.* 21. 38 Si vendito rem emptori non poteft tradere, præftando ei quod interefit, liberatur. vide *l.* 4. *infr. de adf. empt.* 39 Nomen poteft pignorari & vendi. *l.* 3. *fupr. h. t. l.* 4. *infr. fupr. h. t. pignori.* 40 *l.* 8. *J. h. t. l.* 1. *fupr. de obfig. l.* 5. *fupr. quando fiscus. l.* 16. *ff. de pact. pignori.* 41 *l.* 2. §. 1. *J. de act. l.* 25. 27. 28. *ff. de obfig. & action. l.* 178. §. 2. *ff. de verb. fignific.* 42 §. 1. *J. de act. l.* 25. 27.

43 Venditi, *Haland.* 44 Et quæ. Cujacius *hic.* de rebus emin, non de perfonis eft hic intellectus. 45 Quidam legunt, *tingendæ.* 46 Μεθὴς καταδυόντων nemo cauponetur. *Synopf. Basilic.* 19. *tit.* 1. *cap.* 71. Goth. De purpuræ tinctura, vid. Pancirol. *rer. memorabil. tit. de purpura.* Anf. 47 Hoc innuitur, nulli privato permitti fericum, lanam, vel blattam, vel oxyblattam, vel hyacinthinam tingere atque diftrahere, aut potius, Nemini permitti cauponari, aut diftrahere purpuram, μετὰ μετάξης μὴ τε ἐρίου. vel in serico vel in lana. *Syn. Basil.* 19. *tit.* 1. *c.* 71.

48 Βλαττία διόλεπα ἢ τρίχινα νήματα χρυσοῦφῆ. *Nicetas.* Lampridius in Heliogabalo: *Paravetur funes blattia, & serico, & cocco intortos.* Eutropius in Nerone: *Reliquit aureis* (lege *auratis*) *pifcabatur, quæ blattei fuftibus extrahebat.* adde *Duat.* Hinc blatteariis in *l.* 2. *C. Th. de excufat. artific. lib.* 13. *titul.* 4. & blatta fericea. *l. ult. C. Th. de murileg. lib.* 10. *tit.* 20. & pallium blattofericum apud Vopiscum *in Aureliano*: fericoblatta *l.* 10. *infr. de murileg. lib.* 11. *tit.* 7. 49 Oxobapta, id est, rubro tinctæ: ὀξὺ enim Suidæ ἐρυθρὸν τὸ ἀπὸ τοῦ φοινικοῦ. Oxobapta diverfa ab Janthina, de qua *J. h. t.* 50 Janthina. & recte, ut fit purpura violacei coloris, quæ ideo Rhodina dicitur in *l.* 3. *J. de veftib. bol. lib.* 11. *tit.* 9. & expreffis verbis, purpura Janthina in *l.* 70. *in fin. ff. de leg.* 3.

ad leg. Jul. Majeft. Procop. 1. *de bello Perf.* 16 Adde & aurum. *l.* 2. *infr. de commerc. & mercat.* 17 Arma vel ferrum barbaris vendens proftribitur, & capitali fupplicio punitur, *ut hic*, & *Synopf. d. cap.* 71.

18 *Nov.* 142. *Nov. Leon.* 60. 19 *l.* 3. §. 4. *ff. ad leg. Corn. de ficar. Nov.* 142. *c.* 1. 20 Hodie fit liber. *Nov. Leon.* 60. *Nov. Bona.* 21 Caftretur ut ne quis Romanus, vel in tuto conftituto, ne quidem extra folum Romanum, neve quis ullum Romanum caftratum emat: fed ut emptor, venditor, tabellio, qui id genus emptionis confcripfit, & publicanus, qui pro eo vectigal fufcepit, puniantur. *Syn. Basil.* 19. *tit.* 1. *περὶ εὐνούχων. c.* 74. 5. 22 Barbarum folum non Romanum. In barbaro folo, eft, ἐξω τῶν Ῥωμαικῶν ἐδαφῶν, extra folum Romanum. *Synopf. Basil.* 19. *tit.* 1. *περὶ εὐνούχων.*

23 Tabellio publicorum contractuum fcriptor. *l.* 17. §. 3. *de fide inftrum.* 2. 24 *J. de teftam. l.* 1. *J. ut nemo ad fuum patrocinium lib.* 11. *tit.* 53. συμβολαιογράφῳ appellatur *Synopf. d.* § 2. 24 Octavam hanc τελωνὴν vocat autor *Synopf. d.* § 2. vectigal enim vari dicebantur hi publicani ab octavis exigendis. 25 Adde *l.* 16. §. 7. *ff. de publicis & vectigal.* 26 *J. C. Theod. h. t. tit.* 3. Paul. 5. *fent.* 1. §. 1. 27 Romanis quondam licuit liberos fuos ter vendere. Halicarn. 2. vinctos ad opus reftituere mitgere, interficere, ravit. Hodie apud Moficovitas, fi verum eft quod refertur a Sigismundo Libero B. ab Herb. filii vendi poffunt, non fiunt liberi nifi poft quartam venditionem. 28 *l.* 1. *J.* 37. *J. de liberali. caufa l.* 10. *J. de patria potestate.* 29 Vid. *l. ult. J. quæ res pign.* adde *l.* 6. 7. 8. *ff. de pign. & hypoth.* 30 Vid. *l.* 12. §. *de oblig. & act.* 31 *l.* 39. §. 3. *ff. de evicti.* vid. Cujac. 16. *obf.* 29. 32 *Synopf. Basil.* 19. *tit.* 1. *cap.* 5. 3. Harm. 3. §. 100. 33 Victus pueri caufa fcilicet non patris. 34 Sanguinolentis Hal. & male, Sanguinolenti funt feceus nati. *l.* 1. *in fin. C. Th. de expofit. lib.* 5. *tit.* 7. 6. Laudant. 20. infantes a fanguine. *l.* 1. *C. Th. de his qui fanguinolentos empto vel nutrienda accepérint. lib.* 3. *tit.* 8. ἐξ αἵματος τῶν παιδίων. 2. Æliian. 7. a matre rubentes. Juvenal. Sat. 7. a matre fanguinolenti. Donat. *in Andriam.* Sanguinolentorum etiam meminit Prudentius *adverf. Symmachum.* Jul. Capitolinus *in Aldum.* Exemptus utero quod contra confuetudinem puerorum qui nafcuntur, & folent rubere, effet candidus, Aldinus dictus eft, *Hæc ille.* Qui puer ita exponebatur ἀκρωνυκτῶν. 1. Harm. *ult.* quafi neglectus. Hinc Ulpianus *in Aureliano*, Illorum poffeffores alis (ita interpretor hunc locum) præferuntur: forte (ut opinor) quod eorum interfit, prædia fuæ univerfitatis fuique corporis ad alterius univerfitatis homines transferri. Et hæc ratio veteribus illis fuit *κατὰ τάξιν πρωτοτίμιστον*, hoc eft, prærogativæ fue gradu, & ordine inter venditores, & emptores rerum immobilium fervandæ. Hodie morbus quibusdam Gallorum, proximi adfinis & cognati admittuntur intra certum tempus ad bona proximorum immobilia alienata, retrahenda: de quo jure inter ceteros Tiraquellus pleniffime fcripfit, libro de utroque retractu. Eft enim alius a liguagerio, id eft, linearum gentilitio feu cognatorio, retractus paftitius feu conventionalis. 10 Ut quibusdam cafibus cogimur emere & vendere. vide quæ fcripfi ad *l.* 11. §. *h. t.* ita certis cafibus cogimur non alienare, inviti non alienamus: nifi lex vetet alienari. *l.* 1. §. *ne Corifitian. manuep.* poteft etiam cenfiftere prohibitio rerum ipfarum innoitu, puta alienarum. *l. ult. J. de reb. alien.* communium poft litem contefitatam. *l.* 1. *in fin. fupr. communi divid. l.* 13. *ff. famil. erciff.* 11 Emptionis pretium in alterius arbitrium conferri poteft, ut & locationis. §. 1. *Inftit. de locatione.* 12 §. *ff. locat.* fic in alterius arbitrium conferri poteft rei reftitutio. 143. *ff. de verb. oblig.* matrimonium. *c. fuper eo.* §. *de condition. appofit.* divifio. 175. *ff. pro focio.* 12 §. 1. *verf. fed noftra decifio. Inft. h. t.* 13 Extraneus fcil. non emptor, non

Pretii veri dimidio non ſoluto.

2. [1] Impp. DIOCLET. & MAXIM. AA. Lupo.

REm [2] majoris pretii [3], ſi tu [4] vel pater [5] tuus minoris [6] diſtraxerit [7]: humanum [8] eſt, ut vel [9] pretium [10] te reſtituente emptoribus, fundum [11] venundatum recipias [12], auctoritate [13] Judicis intercedente [14]: vel ſi emptor [15] elegerit [16], quod deeſt juſto [17] pretio, recipias. *Minus* autem *pretium* eſſe videtur, ſi nec [18] dimidia pars [veri] pretii ſoluta ſit.

De alterutro contrahentium invito, & de fiſco.

3. Iidem AA. Martianæ.

DE contractu venditionis & emptionis jure perfecto, alterutro invito [19] nullo recedi tempore bona fides patitur: nec ex reſcripto [20] noſtro: Quo [21] jure fiſcum noſtrum uti, ſæpe conſtitutum eſt.

De fundo magno pretio comparato, poſtea minoris diſtracto.

4. Iidem AA. Eudoxio.

AD reſcindendam venditionem, & malæ fidei probationem, hoc ſolum non ſufficit, quod [22] magno pretio fundum comparatum, minoris diſtractum eſſe commemoras.

De dolo, bona fide, & de majore 25. annis.

5. Iidem AA. Rufo.

SI dolo [23] adverſarii deceptum venditionem prædii te feciſſe Præſes provinciæ aditus animadverterit: ſciens contrarium [24] eſſe dolum bonæ fidei, (quæ in [25] hujusmodi maxime contractibus exigitur) reſcindi venditionem jubebit. Quod ſi jure perfecta venditio eſt a majore [26] vigintiquinque annis, intelligere debes, conſenſu mutuo perfectam venditionem reſolvi [27] non poſſe.

De venditore duplum pretii offerente.

6. Iidem AA. Gratiano.

NOn [28] eſt probabilis cauſa, propter quam reſcindi conſenſu factam venditionem deſideras. Quamvis enim [29] duplum offeras pretium emptori: tamen invitus ad reſcindendam venditionem urgeri non debet.

De milite venditore.

7. Iidem AA. Muracolo [30], & aliis militibus.

RAtas [31] manere ſemper factas jure venditiones, veſtra etiam intereſt [32]: nam ſi oblato pretio reſcindere venditionem facile permittatur: eveniet, ut [&] ſi quid vos [de] laboribus veſtris a fiſco [33] noſtro vel a privato comparaveritis, eadem [34] lege conveniamini quam vobis tribui poſtulatis.

De dolo, metu, & quantitate pretii.

8. Iidem AA. Euodiæ.

SI voluntate tua fundum [35] tuum filius tuus venundedit, dolus ex calliditate atque inſidiis [36] emptoris argui debet, vel metus mortis vel cruciatus corporis imminens detegi, ne habeatur rata venditio. Hoc enim ſolum, quod paulo [37] minore pretio fundum venditum ſignificas, ad reſcindendam venditionem invalidum eſt. Quod ſi videlicet contractus emptionis atque venditionis cogitaſſes ſubſtantiam [38], & quod emptor viliore comparandi, venditor cariore diſtrahendi votum [39] gerentes, ad hunc contractum accedant, vixque poſt multas contentiones, paulatim venditore de eo quod petierat detrahente, emptore autem huic, quod obtulerat, addente, ad certum conſentiant pretium: profecto perſpiceres, neque bonam [40] fidem quæ emptionis atque venditionis conventionem tuetur, pati, neque ullam rationem concedere, reſcindi propter hoc conſenſu finitum contractum, vel ſtatim, vel poſt pretii quantitatis diſceptationem: niſi [41] minus dimidia juſti [42] pretii, quod fuerat tempore [43] venditionis, datum eſſet, electione [44] [jam] emptori præſtita ſervanda. Dat. Kal. Decembr. CC. CONSS.

De pecoribus pro pecunia in ſolutum datis.

9. Iidem AA. Domitio.

PRetii cauſa non pecunia numerata, ſed pro ea pecoribus [45] in ſolutum conſentienti datis, contractus non conſtituitur irritus.

De dolo.

10. Iidem AA. Severo.

DOlus emptoris qualitate [46] facti, non quantitate [47] pretii æſtimatur [48]. Quem ſi fuerit interceſſiſſe probatum: non adverſus eum, in quem emptor dominium tranſtulit, rei vindicatio venditori, ſed contra illum, cum quo contraxerat, in integrum reſtitutio competit.

De pretio non ſoluto, de compenſatione per errorem facta.

11. Iidem AA. Magnæ.

VEnditor [49] factum emptoris, quod eum tempore contractus latuit, poſt arguendo, non quod eo tempore ſcierit [50] quo id ageretur, & conſenſit, de dolo queri poteſt. Igitur cum patrem tuum, ut majus comprehenderetur inſtrumento pretium, quam rei quæ diſtrahebatur, eſſe convenerat, conſenſiſſe profitearis, propter hoc ſolum de circumſcriptione fruſtra queritur. §. 1. Sane, ſi placitum pretium non probetur ſolutum, vel in quantitatem debiti per errorem facti compenſari cautum fuerit: hoc reddi recte poſtulatur.

De eo qui urgente debito diſtraxit.

12. Iidem AA. Antiocho.

1 Huic legi conjunge leg. 8. J. *h. t. Novellam Romani.* Harmen. 3. *tit.* 3. 2 An mobilem? dicam ad *l.* 8. J. *h. t.* 3 Quod quidem tempore venditionis ſpectatur. *l.* 8. *in fin.* J. *h. t.* 4 Major annis ſc. vel minor, cum decreto tamen. *l.* 11. *infr. de præd. min.* 5 Beneficium hujus legis ſecundæ competit heredibus. 6 Ita ut nec dimidia pars veri pretii accepta ſit. 7 Beneficium hujus legis ſecundæ competit venditori, ut hic. An etiam emptori? dixi ad *l.* 1. §. *ſed ſi emerit.* 13. *ff. ſi quid in fraud. patron.* Cujac. certe negat beneficium hujus legis ad emptorem porrigi. 16. *obſ.* 18. Quo nomine reprehenſus a Roberto 2. *Animad.* 13. defenſus ab Anton. Mercator. 2. *not.* 13. Objectio poteſt ita concipi. Datur hoc beneficium in omnibus bonæ fidei contractibus. *l.* 3. *in fin.* §. *communia utriusque judicii.* datur ei, qui rem æſtimatam accepit. vid. *l.* 6. *infr. ſolut. matrim.* Ergo & emptori. *d.* §. 13. *l.* 46. *in fin. ff. de ſolut. & liberat.* An & ei qui permutavit? *d.* §. 13. an locatori? dixi ad *l.* 14. §. *de uſur.* An conductori? dixi ad *d.* §. 13. An tranſigenti? dicam *infr. hic.* An ei, qui fundum nimis æſtimatum in ſolutum accepit? datur: vide quæ not. ad *l.* 6. *infr. ſolut. matrim.* An in omnibus bonæ fidei contractibus? datur. *l.* 3. *in fin.* §. *comm. utriusque jud.* An dividenti? vid. *l.* 3. *ſupr. comm. utriusque.* An aliis etiam caſibus? vid. Molin. *quæſt.* 14. *de uſur.* An & in feudi conceſſione vel emphyteuſi, & adjudicatione facta creditori? Minime. Socin. *reg.* 2. *C. de reſcind. vend. An & quando locum non habet* 226. *& regula, venditio ultra dimidiam juſti pretii regulariter non valet* 436. Goth. Vide Anton. de Paydilla *h. l.* Et an in omnibus contractibus ſit admittenda, vid. Ant. Merend. *lib.* 1. *controv. p.* 34. 35. 36. 37. Caſpar. Roderic. *de Reditibus, quæſt.* 11. *n.* 15. *& ſeqq.* Anſ. Adde Pinell. *ad h. l. part.* 2. *c.* 3. *n.* 1. *& ſeq.* Chriſtin. *vol.* 2. *deciſ.* 288. *& vol.* 3. *deciſ.* 66. *& ſeq.* Joann. a Sande *deciſ. Friſic. lib.* 3. *tit.* 4. *defin.* 11. 12. Berlich. *part.* 2. *concluſ.* 42. *n.* 5. *& ſeq. & deciſ.* 126. S. L. 8 Aliud enim dicendum ſtricto jure videtur, propterea quod venditor ſemper noſſe verum pretium rei ſuæ præſumitur. *l.* 15. *infr. h. t.* verum humanitas repugnat. *l.* 18. *in fin. ff. ſolut. matrim.* Quid? num id perpetuo verum eſt, ut ob inæqualem dimidii rationem reſcindatur venditio? negatur perpetuum. Ideoque dicitur non admitti reſciſſio, quotiescunque alienatio facta fuerit decreto judicis. *l.* 1. *infr. de prædiis decurion. l.* 2. §. *de fide inſtrum.* non admitti quoque poſt annos triginta. Sed tamen Harm. *ex Novell. Romani Cæſaris* 3. *tit.* 3. §. 80. *&* 83. refert actionem ex hac lege intra quadriennium inſtituendam eſſe: item non admitti propter auctum (a tempore venditionis) rei valorem. *l.* 8. *in fin. infr. h. t.* Mynſing. 2. *reſponſ.* 12. *n.* 30. vel ſi res juſſu teſtatoris ſit vendita. vid. quæ ſcripſi ad *l.* 49. §. 8. *ff. de leg.* 1. Tiraquell. *de retract.* §. 4. *gloſſ.* 1. *n.* 4. ſi tranſactione res alienata. idem *ibid. gloſſ.* 9. *n.* 107. *idem* Socin. *reg.* 226. *&* 436. adde *l.* 65. *ff. de cond. indeb. l.* 15. §. 3. *ff. de re judicata.* quod ultimum non probat Speculator *lib.* 4. *part.* 3. *rubr. de reſcind. vend. n.* 14. Movetur autem quod in tranſactionibus receptum ſit, ut pro modico magnum amittamus. *arg. l.* 8. *ff. de tranſact.* hoc etiam improbatur ab Imberto in enchiridio. Movetur *l.* 26. *in fin. ff. de verb. oblig.* adde *l.* 5. §. *de dol. mal.* Tiraquelli ſententiæ, uſus Galliæ & Edictum Caroli IX. accedit latum ann. 1563. teſte Papone 2. *Not. cap. de except. fol.* 628. Volunt etiam non competere beneficium hujus legis ei, qui rem alienavit cum juramento de re nunquam revocanda. *l.* 8. §. 3. *ff. de condit. inſtit.* Roland. a Valle 1. *conſ.* 59. *n.* 5. *& n.* 18. Socin. *d. loco.* ſed nec ei, qui ſciens verum rei ſuæ valorem deceptus ſit ultra dimidium juſti pretii. Cur id ita receptum? vide eundem *ibid. n.* 10. *& ſeq.* ſed nec ei, qui donavit emptori reſiduum pretii. (Galli appellant *la plus value.*) idem ſi ad publicum incantum, hoc eſt, publice & decurſis haſtis res vendita ſit. *l.* 6. *l.* 8. *infr. de remiſſ. pign.* ſi per judicem res debitoris creditori adjudicata. *l.* 15. §. 3. *ff. de re judic.* ſi ab alio quam ipſo rei domino, res ipſa vendita eſt: idem eſſe, ſi venditor renunciavit beneficio hujus conſtitutionis. *arg. l.* 14. *in fin. ff. de ædil. edict. l. ſi quis in conſcribendo.* 29. *ſupr. de pactis.* Socin. *d. reg.* 226. *&* 436. 9 Alternativum libellum & alternativam petitionem obſerva, venditionem reſcindi poſtulantis. 10 Acceptum. 11 Hæc particula, ut & *l.* 8. J. *h. t.* innuit, Non quarumvis rerum venditionem ob inæqualitatem pretii reſcindi, ſed immobilium; an & mobilium? Cujacius negat 16. *obſ.* 18. *in fin.* Molin. §. 22. *n.* 47. *conſuet.* hanc legem ait admitti in rebus mobilibus pretioſis duntaxat, non aliis. Quam ſententiam uſu Galliæ receptam, etiam adverſus minores, defendit Mercator elegantiſſime, *Notar.* 12. *in fin.* Robertus 2. *animadv.* 12. in omnibus rebus mobilibus locum habere ait. Fateor tamen propter rem vel ſummam minimam, reſtitutionem non concedi. *l.* 4. *ff. de reſtit. in integ. l.* 10. *l.* 11. *l.* 12. *ff. de dol. mal. l.* 54. *ff. de contrah. empt.* 12 Quid ſi chaſmate fundus periit, aut deterior caſu factus: non liberatur debitor: ſed aget emptor, ſi volet, ad ſupplementum juſti pretii. Abbas Sicul. *in c. cum dilecti.* 3. *extr. de empt.* Cremenſis *ſingul.* 84. 13 Non proprio venditoris arbitrio, nec ipſo jure reſcinditur iniqua emptio, ſed autoritate judicis intercedente. 14 Hanc legem, cujus uſus maximus & quotidianus eſt, repetiverunt accuratiſſime Cagnolus, Pinellus, & Meneſius. præter quos vide Rim. *Inſtit. quib. alien. licet vel non. in princ. n.* 142. & Aret. *ad* §. *actionum. n.* 7. *Inſtit. de act.* Crav. *conſ.* 7. Goza. *conſ.* 44. *n.* 15. Decium *ad l. fin. n.* 18. *ad fin.* §. *de pact. & ad l. quatenus. ff. de reg. jur.* rurſus *conſ.* 181. *n.* 4. *& conſ.* 210. 309. *&* 583. Socin. Jun. *conſ.* 50. *col.* 2. *lib.* 1. *& conſ.* 50. *n.* 15. *lib.* 2. Ant. Neguſan. *in tract. de pign. & hypoth.* 5. *part.* 1. *memb. n.* 42. Alex. *conſ.* 118. *n.* 6. *cum ſeq. vol.* 7. Tiraq. *de retract.* §. 1. *gloſſ.* 18. *n.* 64. *&* 66. *& ad l. ſi unquam. in præf. n.* 127. J. *de revocand. donat.* Bald. *in tract. de præſcript.* 26. *q.* 4. *part. princ. n.* 1. 8. *vol.* Socin. *reg.* 226. Boer. *deciſ.* 235. *n.* 4. Jo. de Anan. *conſ.* 33. *n.* 4. Jo. de Neviz. *conſ.* 89. *n.* 2. Jo. Crot. *conſ.* 12. & *conſ.* 120. *n.* 38. & *conſ.* 145. *n.* 4. Joan. Cephal. *conſ.* 210. *n.* 70. *usque ad n.* 77. *vol.* 2. Mod. 15 Idem in ejus liberis. *Syn. Baſil.* 19. *tit.* 10. *c.* 58. 3. Harm. 3. §. 80. 16 Datur electio emptori, ut vel fundum comparatum reſtituat, recepto pretio quod numeravit; vel venditori id, quod deeſt juſto pretio, refundat: & ita electio emptori auferri non debet a venditore, quantumvis rei ſuæ recuperandæ cupido. *l.* 8. *in fin.* J. *h. t.* 17 Juſtum pretium reducendum eſt ad tempus venditionis. *l.* 8. *in fin.* J. *h. t.* juſtum pretium rei non eſt ejus dimidium, ſed integrum & verum. adde quæ dixi ad *l.* 50. *ff. de furt.* vid. Forner. 2. *ſelect.* 19. Quod deeſt juſto pretio hic ſupplendum eſt, ideoque non audiendus eſt emptor dimidium juſti pretii offerens. At objicies illa: Harm. *d. loco.* ἀντιςρέφει, loquitur de emptore, τὸ περισσότερον τῦ ἡμίσεως: id eſt, quod deeſt dimidio, & ita judicatum refert Maſuerius apud Ferrarienſem *in forma libelli in cauſa venditionis* 37. *ſumma* 4. *in verbis, quæ & qualis, fol.* 317. ab ea ſententia videtur non abludere Robertus *d. loco cap.* 13. Mercator *d.* 13. notat mendum eſſe apud Harmen. legendum eſſe ex Novell. Rom. τὸ περισσότερον τῦ τιμήματ☉, hac proportione, ut ſi res digna viginti, vendita fuit octo; non ſatis ſit duo reſtitui, ut decem compleantur, id eſt, dimidia efficiatur, ſed duodecim, ut verum pretium, id eſt, ſummam viginti efficias. An eadem proportio in emptore? vid. Scholiaſtem Harmenopuli *d. loco.* vid. Mynſingerum 4. *obſerv.* 73. 18 Ob non dimidiam juſti pretii contractus reſcinditur: nec tamen ſatis eſt id, quod dimidio deeſt, ſuppleri, ut ſuperius dixi. 19 *l.* 7. J. *h. t. l.* 5. §. *de oblig. & action.* 20 *l.* 12. §. *de rei vindicat. l.* 35. J. *de donat.* 21 Princeps ſubdito invito a contractu cum eo inito recedere non poteſt. adde *l.* 7. J. *h. t.* 22 Non, ſi rem magno pretio comparavi, vili diſtraxi, ideo reſciſſioni locus dabitur. 23 *l.* 8. J. *h. t.* 10. *in fin.* J. *de diſtract. pign.* Goth. Vid. Goed. *de contrah. ſtipulat. cap.* 3. *num.* 120. Anſ. 24 Dolus contrarius bonæ fidei. 25 Bona fides in emptione exigitur. 26 Quid ſi a minore? diſtinguendum eſt, an ipſe, an cum decreto vendiderit. 27 Symmach. 2. *epiſt.* 85. *Vox juris & legum eſt, bonæ fidei contractum non reſcindi.* 28 *Synopſ. eod. cap.* 62. Harmen. *eod.* §. 85. 29 Harmen. 3. adde *l.* 63. *ff. ad leg. Falcid.* id eſt, pretium conventum & tantundem. 30 Mucatraulo. vid. Cujac. *ad l.* 4. J. *de jure fiſci.* 31 *l.* 3. §. *h. t. l.* 54. *ff. de contrah. empt.* 32 Propter metum talionis. 33 Vid. *l.* 3. §. *h. t.* 34 Vid. *ff. quod quisque juris. l.* 41. *ff. de reg. jur.* 35 Dixi ſuperius hanc legem pertinere ad res mobiles pretioſas, quales ſunt margaritæ, bona mobilia per averſionem vendita, emptio ſectionis nemorum. vid. Molin. 3. *conſuet.* 22. *num.* 47. 36 Dolus ex inſidiis probari debet: ex inſidiis. *l.* 6. §. *de dol. mal.* ἀπὸ ἐπιβȣλῶν. *Synopſ. Baſil.* 10. *tit.* 3. *cap.* 46. qualitate facti. *l.* 10. *infr. h. t.* adde *l.* 4. *ſupr. h. t.* adde *l.* 10. 11. J. *h. t.* vid. *l.* 13. *ſupr. de tranſact. l.* 5. *ſupr. de his, quæ vi metusve.* 37 Subſtantia contractuum eſt, ſine qua non conſiſtunt. vid. *l.* 54. *ff. de contrahend. empt.* 38 Circumſcribere alius alium in emptione & venditione μετὰ φύσιν natura & jure poteſt. *l.* 16. §. 4. *ff. de minorib.* 25. *ann. l.* 22. *in fin. ff. locati.* non tamen ultra dimidium juſti pretii, & hoc in majoribus: minor enim deceptus infra dimidium juſti pretii reſtituitur. 3. Harmenop. 3. §. 81. 82. *Synopſ. Baſilic.* 19. *tit.* 10. *c.* 64. Circumſcriptio porro hujusmodi non eſt dolus, ſed prudentia quædam œconomica in adquirendo conſiſtens. 39 Votum venditoris & emptoris obſerva. 40 Bona fides emptionem & venditionem tuetur. 41 Dixi ad *l.* 2. *ſupr. h. t.* Deceptio ad dimidium usque juſti pretii inter majores permiſſa: cum minore non permiſſa, ut ſupra dixi. Interdum tamen dominum deceptum in ſexta parte pretii, ſufficit: vel ſi per procuratorem vendidit. vid. Socin. *reg.* 226. 436. Bart. *in l. Societatem.* 76. *verſ. Arbitrorum. l. unde.* 79. *ff. pro ſocio.* vid. *l.* 3. §. *commun. utriusque judicii.* 42 De juſto pretio, vid. *l.* 50. *ff. de furtis.* 43 Augmentum rei venditæ poſt tempus venditionis emergens, reſtitutioni ſive reſciſſioni venditionis locum non facit. His adde quæ dixi ad *l.* 16. *l.* 23. §. *de uſur.* facit etiam ad quæſtionem augmenti & detrimenti monetarum, quoties de mutuo reddendo, vel reditu annuo præſtando in pecunia vel frumento agitur. adde Roland. a Valle 1. *conſ.* 49. 44 Dixi ad *l.* 2. §. *h. t.* 45 Vid. *l.* 17. J. *de ſolut. & liberat.* 46 Vid. *l.* 8. §. *h. t.* 47 Id eſt, vilitate pretii. 48 Imo æſtimatur. vid. *l.* 13. §. *de tranſact.* 49 Venditor de dolo emptoris tum queri poteſt, quum dolum tempore contractus ignoravit; quippe ſi dolum ſciens contraxit, non amplius ei ſuccurri poteſt: ſi vero pretium, de quo convenit, non ſolutum probetur, vel cautum fuerit, ut in quantitatem debiti per errorem facti compenſaretur, recte hoc reddi poſtulatur, *Synopſ. Baſilic.* 19. *tit.* 10. *cap.* 67. Goth. Vide hic Leonin. *emendat. lib.* 7. *cap.* 2. *num.* 2. Anſ. 50 Scienti & conſentienti non infertur injuria. *l.* 145. *ff. de reg. jur.*

Non

NOn idcirco minus venditio fundi, quod [1] hunc [2] ad munus ſumptibus neceſſariis [3] urgentibus, non viliore pretio, vel urgente [4] debito diſtraxiſſe contendis, rata manere debet. [Ab] illicitis itaque petitionibus abſtinendo, ac pretium, ſi non integrum ſolutum eſt, petendo, facies conſultius.

Si ſocer venditoris ementi denunciaverit, ne compararet.

13. Iidem AA. & CC. Nicæ.

SI major [5] annis vigintiquinque fundum diſtraxiſti: propter hoc ſolum, quod ementi, ne compararet, ſocer tuus denunciavit [6], emptionem [factam] a te reſcindi bona fides non patitur.

Si emptor pacto non ſatisfecit.

14. Iidem AA. & CC. Baſilicæ.

EA conditione diſtractis prædiis, ut quod Reipubl. debebatur, qui comparavit reſtitueret: venditor a ſe [7] celebrata ſolutione, quanti intereſt, experiri poteſt: non [8] ex eo, quod emptor non ſatis conventioni fecit, contractus irritus conſtituitur.

De quantitate pretii.

15. Imppp. GRAT. VALENT. & THEOD. AAA. ad Hypatium P. P.

QUisquis major [9] ætate [10] prædia etiam [11] procul poſita diſtraxerit, paulo [12] vilioris pretii nomine, repetitionis rei venditæ copiam minime conſequatur: Neque [enim] inanibus immorari ſinatur objectis, ut vires locorum ſibimet cauſetur incognitas [13], qui familiaris [14] rei ſcire vires vel merita [15] atque emolumenta [ante] debuerat. Dat. 6. Kalend. Maj. MEROBAUDE II. & SATURNINO CONSS. 383.

De ſubhaſtatione ob publicæ rationis neceſſitatem.

16. Imppp. VALENT. THEOD. & ARCAD. AAA. ad Margillum [16] Vicarium Africæ.

SI [17] quos debitorum [18] mole [19] depreſſos neceſſitas publicæ rationis adſtringat proprias diſtrahere facultates, rei qualitas, & redituum [20] quantitas æſtimetur: nec ſub [21] nomine ſubhaſtationis publicæ locus fraudibus relinquatur, ut poſſeſſionibus viliore [pretio] diſtractis, plus exactor [22] ex gratia [23], quam debitor ex pretio conſequatur [24]. Hi poſtremo, ſub empti titulo, perpetuo dominii jure potiantur, qui tantum adnumeraverint fiſco, quantum [25] exegerit utilitas privatorum. Etenim periniquum eſt, ut alienis bonis ſub gratioſa [26] auctione diſtractis, parum accedat publico nomini, cum totum pereat debitori. Dat. 13. Kal. Jul. *Aquil.* Acc. Idus Januar. *Hadrumeti*, poſt Conſulat. TATIANI & SYMMACHI VV. CC. 391.

De his qui munera fuga deſtituunt, vel contractus furtim ineunt.

17. Impp. ARCAD. [27] & HONOR. AA. Meſſalæ.

HI [28] qui impoſita munera [29] civitatum [30] fuga [31] deſtituunt, vel ineundos furtim [32] exiſtimant eſſe contractus: intelligant ſibi [33] nihil hæc profutura eſſe commenta, & pretio [34] emptorem [fugæ conſcium] multandum eſſe quod dederit. Dat. 12. Kal. Sept. THEODORO V. C. CONS. 399.

De Palatinis.

18. Imppp. ARCAD. HONOR. & THEOD. AAA. Neſtorio Comiti rerum privatarum.

VEſtium, auri & argenti, ſeu mancipiorum coëmendorum, ſi quando a privatis noſtris ea contigerit venundari, Palatini [35] ſciant ſibi copiam denegatam: pœna in eos amiſſionis pretii exercenda.

TIT. XLV.

QUANDO [36] LICEAT AB EMPTIONE DISCEDERE [37].

Re integra contrario conſenſu ab emptione diſceditur: re vero non integra, actus priori ſimilis requiritur. Sal.

1. Imp. GORD. A. Rufino.

RE quidem integra [38] ab emptione & venditione utriusque partis conſenſu recedi poteſt. Etenim quod [39] conſenſu contractum eſt, contrariæ voluntatis adminiculo diſſolvitur [40]. At enim poſt traditionem [41] interpoſitam nuda voluntas non reſolvit emptionem: ſi non actus quoque priori ſimilis [42] retro agens venditionem interceſſerit.

Per dationem arrharum res non deſinit eſſe integra, ſed per ſolutionem pretii deſinit eſſe integra. Bald.

2. Impp. DIOCLET. & MAXIM. AA. Felici.

PErfectam [43] emptionem atque venditionem re integra tantum pacto & conſenſu [44] poſſe diſſolvi conſtat. Ergo ſi [45] quidem arrhæ [46] nomine aurum datum ſit, poteſt hoc ſolum ſecundum fidem pacti recuperare [47]. Sin vero partem pretii perſolviſti ad ea [48], quæ venditorem ex venditione oportet præſtare, magis actionem, quam ad pretii quantitatem [49], quam te dediſſe ſignificas, habes.

TIT. XLVI.

SI PROPTER PUBLICAS PENSITATIONES [50] VENDITIO FUERIT CELEBRATA.

Venditio ſolenniter facta ob tributa non ſoluta non revocatur, licet a debitore vel creditore tributum poſtea offeratur. Bald.

1. Imp. ANTONINUS A. Materno.

VEnditionem ob [51] tributorum ceſſationem [52] factam revocari non [53] oportet, neque priore domino [54] pretium offerente, neque creditore ejus jura hypothecæ ſive pignoris [prætendente [55]]. Potior [56] eſt enim cauſa tributorum [57], quibus priore loco omnia bona ceſſantis obligata ſunt.

Venditio legitime facta non retractatur.

2. Impp. DIOCLETIAN. & MAXIMIAN. AA. Plotio.

SI [58] deſerta prædia, ob ceſſationem collationum, vel reliqua tributorum, ex permiſſu Præſidis ab his, quibus periculum exactionis tributorum imminet, diſtracta ſincera fide juſto pretio ſolenniter comparaſti: venditio ob ſolennes præſtationes neceſſitate facta convelli [59] non debet. Sin autem venditio nulla [60] autoritate Præſidis præcedente facta eſt, hanc ratam haberi jura non concedunt. Id itaque quod fruſtra geſtum eſt, revocari oportet: ita ut indemnitati tributorum omnibus modis conſulatur. Quæ omnia tractari convenit præſente [61] eo quem emptorem extitiſſe proponis.

Convento debitore, ac convicto ob publicas penſitationes non ſolutas, debet ſolennis celebrari venditio. Bald.

3. Imp. CONSTANTINUS A. Fauſtino [62] Præſidi Bæticæ.

SI [63] quis fundum, vel mancipium, [aliamve rem] ob ceſſationem tributorum, vel etiam ob veſtium, auri, argentique debitum, quæ annua exactione ſolvuntur, occupata, convento debitore, & apud

1 Ὅτι χρέων ἢ λειτȣργιῶν ἐπικειμένων πέπρακε: hoc eſt, non poteſt venditor hoc prætextu irritam facere venditionem, ſi dicat, ſe debitis aut oneribus functionum publicarum urgentibus vendidiſſe. *Synopſ. h. t. cap.* 68. 2 Ita legerem hunc locum; quod hunc non viliore pretio, ſed ad munus ſumptibus neceſſariis urgentibus vel urgente debito: ut muneris voce, λειτȣργίαν intelligamus, debiti voce χρέ☉. 3 Venditio facta viliore pretio propter munus publicum, vel urgens debitum, non reſcinditur: ea tamen eſt cauſa, propter quam ſolet reſtitutio indulgeri. *l.* 16. J. *h. t. l.* 1. J. *de præd. decur. l.* 2. J. *ſine cenſu vel reliquis.* vide Cujac. 16. *obſervat.* 18. 4 *l.* 4. *infr. de pignor. & hypothec.* 5 *l.* 5. §. *h. t.* 6 Denunciatio ejus, cujus non intereſt rem vendi, venditioni non officit. 7 Venditio non reſcinditur ex eo, quod emptor non ſolvit tributum uti convenit. 8 Vide quæ notavi ad *l.* 1. *in fin. ff. h. t. & l.* 8. §. *de contrah. empt.* imo irritus conſtituitur. *l.* 6. *infr. de pactis inter empt.* 9 Quid ſi minor? reſtituitur in integrum, ut minor deceptus etiam infra dimidium. 10 Atque adminiſtrandis familiarum ſuarum curis idoneus comprobatus. *l.* 4. *C. Theod. de contrah. empt.* & ibi interpres. 11 Vid. *l.* 1. *ſupr. de contrah. empt.* 12 Venditio facta paulo viliori pretio non reſcinditur. *l.* 1. J. *de præſcript.* 30. *vel* 40. *ann.* 13 Interdum tamen vires facultatum ſuarum quis ignorat. §. 3. *verſ. Prævaluiſſe. Inſtit. quib. ex cauſ. manumittere.* 14 Bonus paterfamilias rerum ſuarum noſſe pretia debet, etiam procul ſitarum, neque ferendus eſt, ſi dicat earum rerum æſtimationem ignoraſſe, cum eas venderet: ſuarum, inquam, quas ſcilicet diu poſſedit, diu tractavit, non de recenti habuit, vel adquiſivit. *arg. l.* 4. §. *de hereditar. act. l.* 10. *ff. qui & a quib. manumiſſi.* 15 Quatenus verum ſit quod hinc colligitur, ignorantiam virium ſui patrimonii non eſſe probabilem, vide Port. & Jaſon. *in addit. ad eum ad* §. *in fraudem. col.* 2. *Inſt. quib. ex cauſ. manum. non licet.* Socin. Jun. *conſ.* 73. *col. fi. li.* 2. Decium *conſ.* 583. Mod. 16 Ad Magnillum *l.* 10. *C. Theod. de fide & jure haſtæ. tit.* 17. 17 *l.* 3. *C. Theod. de fide & jure haſtæ. lib.* 10. *tit.* 17. 18 Qui debitorum mole oppreſſus diſtrahit, ſolo prætextu coactæ venditionis non juvatur. *l.* 12. §. *h. t.* juvatur tamen, ſi res ejus iniquo pretio venditæ ſunt. 19 Μεγέθει, magnitudine. *Synopſ. h. t. c.* 72. 20 Redituum ex quantitate quantitas veri pretii dignoſcitur. Id autem ex juſta & æquabili proportione fieri facile poteſt. vid. Molin. *de uſur. n.* 115. Ita rei reditus nota eſt ejus pretii. 21 Reſtitutio adverſus ſubhaſtationem iniquam, & fraudulenter initam datur. 22 Ὁ ἀγοραςὴς, emptor. *Synopſis h. t. c.* 72. 23 *l.* 3. J. *de jure fiſci lib.* 10. *tit.* 1. ex gratioſa emptione, *l.* 2. J. *de fide & jure haſtæ lib.* 10. *tit.* 3. gratioſa, inquam, i. e. iniqua. 24 Itaque quum æris alieni venditio publica ſit, verum pretium venditori præſtari oportet. *Synopſ. d. cap.* 72. 25 Id eſt, quantum res ipſa valuerit. 26 Gratioſa auctio, ut hic, gratioſa emptio. *d. l.* 2. gratia. *d. l.* 3. 27 Gratianus, Valentinianus, & Theodoſ. *l.* 8. *C. Theod. de contrah. empt.* 28 *l.* 8. *C. Theod. h. t.* 29 Munera civitatum, debita curiæ ſervitia & patriæ, Scholiaſtes *d. l.* 8. *C. Th.* interpretatur. 30 Civitatum, provinciarumque deſtituunt. *l.* 8. *C. Theod. de contrahend. emption.* 31 *l.* 51. J. *de decur. l.* 1. J. *ſi curial. rel. civit. lib.* 10. *t.* 37. 32 *l.* 15. *ff. de donat.* vid. *l.* 7. §. 2. *ff. de bon. damn.* & ita furtiva alienatio facta a curiali, refugiente onera ſuæ patriæ, revocatur. 33 Et ſe ad debita ſervitia revocandos. *d. Scholiaſtes.* 34 Caſum obſerva, in quo emptor cogitur rem emptam reſtituere, etiamſi pretium rei non reddatur. Idem fit in *l.* 11. §. *de his, quæ vi metusve.* vid. Cujac. 16. *obſ.* 13. 35 Palatini rem privatam Principis ſub Comite rerum privatarum adminiſtrant. §. *hic. in epigraphe.* ideoque Comites res Principis diſtrahere: Palatini Comitis res emere vetantur. Emere, inquam, citra auctionem. *l. ult.* J. *de fide & jure haſtæ. lib.* 10. *t.* 3. Sic tutor ex auctione pupilli res emere poteſt. *l.* 2. §. 8. *ff. pro empt. l.* 5. *ſupr. de contrah. empt.* 36 *L.* 18. *ff.* 5. *&* 3. Harm. 3. *c.* περὶ συμφωνίας. 37 Re integra utriusque conſenſu ſcil. 38 *l.* 2. J. *h. t. l.* 2. *ff. de reſcind. vendit.* integris omnibus. *l.* 58. *ff. de pact.* re nondum ſecuta *l.* 7. §. 6. *ff. de pactis.* nondum tradita. Fidejuſſoris datio impeditne quominus res ſit integra? non impedit. *l.* 95. §. 12. *ff. de ſolut.* ex contrario contractus eſſe poteſt ſine fidejuſſore. *l.* 12. §. *de contrah. empt.* Quid arrha? vide *l.* 2. J. *h. t.* 39 Vid. *l.* 80. *in fin. ff. de ſolut. & liberat.* 40 Nuptias excipe. *l.* 8. J. *de repud. & judicio.* 41 Vel poſt pretium ſolutum. *l.* 2. *ff. de reſcind. vendit.* 42 Rei interventu quæ contrahuntur, re debent reſolvi. Rei traditio reſolvit traditionem, nuda verba non reſolvunt. vid. *l.* 35. *ff. de reg. jur.* Conſenſus conſenſu tollitur, ut & verba verbis contrariis tolluntur. 43 Perfecta venditio & emptio intelligitur, ſimul atque de pretio convenitur. *Inſt. de empt. in pr. l.* 9. *ſupr. de contrah. empt.* 44 Mutuo ſc. non unius: cogitur enim venditor rem præſtare etiam invitus. *l.* 11. §. 2. *ff. de act. empt.* 45 *Synopſ. Baſilic.* 19. *tit.* 5. *c.* 22. 46 Quid? arrhæ datio num rem deintegrat, vel efficit, ut res non ſit integra? diſtinguendum eſt, Si datur, ut pars pretii, res non eſt integra. Eſt integra, ſi ut ſymbolum venditionis: vid. quæ not. ad *l.* 35. *ff. de contrah. empt.* ut pars pretii intelligitur dari, ſi aurum ſeu pecunia numerata arrhæ nomine detur. *l. ult. ff. de lege commiſſ.* Arrha non ut pars pretii datur, ſi aurum detur, ut hic, vel annulus. *l.* 5. §. 15. *ff. de inſt. act. l.* 11. §. 6. *ff. de act. empt.* Nec enim annulus in id eſt inventus, ut res ad inſtar pecuniæ reſtituat, cum id quoque poſſit accidere, majoris ut pretii annulus detur arrhæ nomine, quam res empta valeat. adde quæ not. ad *l.* 17. *ſupr. de fide inſtrum.* 47 Arrhæ condicuntur condictione ſine cauſa. *d.* §. 6. *l.* 3. J. *de act. empt.* adde *l.* 3. J. *de ſponſ.* 48 De quibus vide *l.* 11. *ff. de act. empt.* 49 Condicendam ſcil. emptor poſt illatam pretii partem eam condicere non debet: ſed agere ex empto. *d. l.* 11. 50 Penſitationes publicæ ſunt, quæ fiunt ob ceſſationem tributorum. *l.* 1. J. collationum. *l.* 2. J. *h. t.* veſtium, auri argentique debitum. *l.* 3. J. *h. t.* διὰ δημόσιον χρέ☉. 19. *Synopſ.* 13. *c.* 1. *l.* 52. *ff. de act. empt. & lib.* 10. *tit.* 21. J. *de capiendis & diſtrahendis pignorib. tribut. cauſ.* 51 Διὰ δημόσια χρέα. *Synopſ. Baſil.* 19. *tit.* 13. *cap.* 1. διὰ δημόσιον χρέ☉. 3. Harm. 3. §. 95. ob debitum vel debita fiſcalia. 52 Num biennii ad inſtar Eccleſiæ? *Novell.* 7. *c.* 3. §. 2. cui fiſcus comparatur. *Novell.* 6. num arbitrariam, cum dies non definiatur a lege? *l.* 21. *ff. de judic. l.* 1. *in fin. ff. de jure delib.* An ſex menſium, ex *l.* 10. J. *de annonis & tribut. lib.* 10. *tit.* 16. An triginta dierum, ut *l.* 5. J. *de erogat. milit. annon. l.* 7. *in fin. ff. de publican. & vectigal.* placet ſecunda ſententia. 53 *l.* 8. J. *de remiſſ. pign.* oratione tamen D. Marci & Commodi intra quinquennium poteſt dominus vindicare. Harmen. *d. loco.* Theoph. §. 14. *Inſt. de uſucap. Syn. Baſ.* 19. *tit.* 13. *ex lib.* 10. *tit.* 19. *cap.* 2. ubi tamen Scholiaſtes quadriennium tantum dari notat. Verum nova Zenonis conſtitutione, emptor ſtatim ſecuritatem conſequitur, nec rei nomine convenitur amplius, niſi per colluſionem & fraudem emerit. *Synopſ. ibid. l.* 2. *infr. de quadrienn. præſcr. l.* 3. J. *de jure fiſci.* ideoque Zenonis conſtitutio tanquam poſterior valere debet. Scholiaſt. *ibid.* 54 *l.* 2. J. *ſi antiquior creditor.* 55 Aliud erit, ſi ante rem venditam debitum fiſco obtulerit, & in ejus locum ſubſtitutus & ſubrogatus fuerit. *l.* 2. J. *de his, qui in prior. credit.* 56 Προτιμότερ☉ ἐςὶν ὁ δημόσι☉, omnibus potior eſt fiſcus. *Synopſ. &* Harm. *d. loco.* 57 In ipſis bonis ſcil. tributariis. An in aliis? non puto, niſi debitor ante fuerit fiſco obligatus. J. *h. t. l.* 2. J. *de privil. fiſc.* & ita intellige *l.* 1. J. *ſi antiquior creditor.* 58 Si quis res occupatas ejus, qui in tributorum ſolutionibus ceſſat, & apud judicem eo nomine interpellatus fuerit, publice comparaverit, firmiter eas retinet. *Synopſ. Baſil. h. t. c.* 3. 59 *l.* 8. *in fin. infr. de remiſſ. pign.* Goth. Hinc collige reſtitutioni locum non eſſe adverſus ſolennes ſubhaſtationes. *l. quæcunque.* J. *de jure & fide haſt. fiſcal. l.* 10. *t.* 3. Anſ. Adde *l.* 7. §. 5. *l.* 24. §. 1. *ff. de minorib.* & late Berlich. *deciſ. aur. deciſ.* 126. *& DD. ibid. num.* 5. & quæ not. Cenſur. Forenſ. noſtra, *l.* 4. *cap.* 44. *num.* 3. S. L. 60 Bona debitoris fiſci vendi non debent, ſine autoritate præſidis, alias res vendita revocatur. *l.* 2. J. *ſi vendito pign.* 61 In præjudicium poſſidentis nudo facto citra jus nihil agi poteſt, niſi eo præſente. Poſſeſſio etiam injuſta nemini auferenda ſine cauſæ cognitione. 62 Ad Egnatium Fauſtinum. *l.* 2. *C. Theod. de diſtrah. pignorib. lib.* 11. 63 *l.* 2. *C. Theod. de diſtrah. pignoribus.*

Judicem